

Geologická stavba Žďárských vrchů

P. Hanžl¹, R. Melichar², D. Buriánek¹, Z. Krejčí¹, K. Hrdličková¹

¹ Česká geologická služba, Leitnerova 22, 658 69 Brno, pavel.hanzl@geology.cz

² Ústav geologických věd, PřF MU Brno, Kotlářská 2, 611 27 Brno, melda@sci.muni.cz

Oblast **CHKO Žďárské vrchy** je pokryta jedenácti listy základní geologické mapy České republiky měřítka 1 : 25 000, které byly sestaveny v letech 2002–2007.

Území je budováno varisky konsolidovanými jednotkami krystalinika, do kterých je podél železnohorského zlomu zakleslý pruh křídových sedimentů.

Strážecké moldanubikum je strukturně nejnižší jednotka tvořená pestrými, vysoce metamorfovanými horninami, které odpovídají gföhlské jednotce. Variabilní, relativně ploché foliace byly podél kontaktu se svrateckým krystalinikem reorientovány paralelně s hranicí jednotek.

Svratecké krystalinikum leží v nadloží moldanubika. Hranice je v terénu nezřetelná a tvoří ji pruh retrográdně metamorfovaných migmatitů s tělesy amfibolitů, serpentinitů, eklogitů a granulitů. Svratecké krystalinikum je charakteristické litologickou sekvencí, kde dominují červené leukokratní migmatity do kterých intrudovaly kambrické, hrubě zrnité granity. Horniny vystupují v pružích orientace JV–SZ, Tento trend odpovídá dominantní foliaci se sklonem k SV, která je převrásněna velkou brachyantiklinálou na SZ. Výrazná subhorizontální lineace paralelní s kontaktem svrateckého krystalinika a moldanubika ukazuje na přepracování původní hranice podélnými posuny.

Poličské krystalinikum v nadloží svrateckého krystalinika je tvořeno metamorfity sedimentárního i magmatického protolitu, do

kterých intrudovaly četné syntektonické plutony variského stáří. Kontakt s podložním svrateckým krystalinikem je zvýrazněn úzkým neprůběžným pruhem amfibolitů a byl přepracován strmými zlomy orientace SSZ–JJZ. Metagranity a perlové ruly poličského krystalinika kopírují antiklinální stavbu svrateckého krystalinika v úzkém pruhu od Borové, přes Krounu a Vortovou k Cikháji. Podobné horniny byly nalezeny také uvnitř moldanubika v tektonické šupině u Stržanova.

Hlinská zóna je zakleslá mezi svrateckým krystalinikem na východě a železnohorským plutonem na západě. Jižní část je tvořena neoproterozoickým až spodnopaleozoickým slabě metamorfovaným flyšoidním komplexem s vložkami metabazaltů, metagaber a ryolitů. Vulkanické horniny schází v s. části jednotky budované spodnopaleozoickými rytmickými sedimenty. Pouze v černých křemitých břidlicích mrákotínského souvrství byl paleontologicky ověřen silur. Některé výchozy u Borové a Perálce indikují litologické vztahy mezi poličským krystalinikem a hlinskou zónou.

Ranský masiv s bazickými a ultrabazickými horninami ležící v jižním ukončení hlinské zóny má tvar velké budiny na kontaktu moldanubika a kutnohorského krystalinika.

Strukturní, geochemická a petrologická data z oblasti jsou shrnuta v článku Pertoldové et al. (2010) a speciálním vydání časopisu Journal of Geosciences (54/2009/2).

Literatura:

Pertoldová J., Verner K., Vrána S., Buriánek D., Štědrá V., Vondrovic L. (2010): Comparison of lithology and tectonometamorphic evolution of units at the northern margin of the Moldanubian Zone: implications for geodynamic evolution in the northeastern part of the Bohemian Massif. – J Geosci 55: 299–319.